

② **สรุปผลการระดมความคิดเห็น
เฉพาะกลุ่ม (Focus Group)**

วันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549

ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม การเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

ข้อเสนอแนะแนวทางและกระบวนการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ

1 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและใช้ทุนทางเศรษฐกิจ

1.1 ทุนกายภาพ

(1) การปรับโครงสร้างเกษตร โดย

- การส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น พืชสมุนไพร มะพร้าว ตะเคียน สะเดา และมะขาม เป็นต้น เพื่อเพิ่มรายได้เกษตรกร และสนับสนุนการอนุรักษ์ป่า
- การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์/เกษตรชีวภาพ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช เพื่อฟื้นฟูสภาพดินและสุขภาพของเกษตรกร
- การพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเกษตร เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำประจำหมู่บ้าน และการสูบน้ำจากแม่น้ำโขง/ลำน้ำอื่น ๆ มาใช้ เป็นต้น
- การสนับสนุนการบริโภคและส่งเสริมสินค้าและบริการที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นการสร้างมูลค่า และคุณค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนาศักยภาพชุมชน และอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ
- การให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมค้าปลีก อุตสาหกรรมเบา และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น
- การสนับสนุนการจัดการกลุ่มที่ดินตามศักยภาพของพื้นที่ โดยจัดให้มีการจัดกลุ่มทั้งพื้นที่ในการเกษตรและอุตสาหกรรม เพื่อให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด

ภาคีพัฒนาในการเสริมสร้างทุน ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชน และภาคประชาชน

(2) การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม โดย

- การให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับกลุ่มอุตสาหกรรมชีวภาพ กลุ่มสินค้าเกษตร และกลุ่มสมุนไพร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมยา เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) และสร้างคุณค่า (value creation) ในสินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม (agro-industry)

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาวิจัย และภาคประชาชน

(3) การพัฒนาโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน โดย

» การพัฒนาการขนส่งทางน้ำและทางราง โดยเฉพาะทางรถไฟที่มีต้นทุนค่าขนส่งต่ำ เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

» การกำหนดแผนดำเนินการและแหล่งทุนที่ชัดเจนของโครงการลงทุนขนาดใหญ่ (mega project) ที่จะดำเนินการในอนาคต เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินการของผู้มีส่วนได้เสีย และทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

» การพัฒนาพลังงานทางเลือกควรพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะทางกายภาพของประเทศ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ และไม่สร้างภาระงบประมาณภาครัฐ

» การกำหนดนโยบายราคาสาธารณูปโภคต้องสะท้อนต้นทุนที่แท้จริง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ใช้บริการ และไม่ส่งผลกระทบต่อดุลบัญชีเดินสะพัด

» การพัฒนาและแปรรูปรัฐวิสาหกิจมีความจำเป็น และต้องดำเนินการด้วยวิธีที่ถูกต้อง ต้องมีนโยบายที่ชัดเจน โปร่งใส โดยเน้นรัฐวิสาหกิจที่การดำเนินงานมีการแข่งขัน และต้องมีองค์กรอิสระปราศจากการเมืองแทรกแซง ทำหน้าที่กำกับ ดูแล เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการแข่งขันและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงพลังงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และภาคประชาชน

(4) การบริหารการเงินการคลังเพื่อการจัดสรรทุนให้ทั่วถึง

» การจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด อำเภอ และระดับประเทศต้องสอดคล้องกัน เพื่อลดช่องว่างระหว่างนโยบายกับความต้องการในระดับพื้นที่

» การจัดสรรงบประมาณให้ชุมชนโดยตรง เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงการคลัง สำนักงบประมาณ กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ทุนการเงิน

(1) การส่งเสริมการออมของประเทศ

ระดับประเทศ

» การขยายระบบการออม ต้องให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับการออมเพื่อการเกษียณอายุ สำหรับการบริหารจัดการระบบการออม ต้องมุ่งเน้นการ

เพิ่มประสิทธิภาพ และการสร้างผลตอบแทนในระดับสูง โดยไม่สร้างภาระทางการเงินของประชาชนในระยะยาว เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิต

ระดับชุมชน

➤ การส่งเสริมกลุ่มการออมในระดับชุมชน เพื่อให้การทำนิติกรรมมีสถานะทางกฎหมายรองรับ ต้องจดทะเบียนกลุ่มการออมเป็นนิติบุคคล และได้รับการยกเว้นภาษี

➤ การใช้แผนแม่บทการเงินระดับฐานราก เป็นกลไกในการสนับสนุน และพัฒนาแหล่งเงินทุนของชุมชน

➤ การบริหารจัดการของกองทุน โดยเฉพาะกองทุนหมู่บ้าน ต้องให้ความสำคัญกับศักยภาพของผู้กู้ ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ตามระยะเวลาที่กำหนด และจำนวนเงินที่ให้ผู้กู้ยืมต้องสัมพันธ์กับความสามารถในการออม นอกจากนี้ การคัดเลือกบุคลากรในการบริหารจัดการ ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม

ระดับครัวเรือน

➤ การสร้างวินัยในการใช้จ่ายของภาคครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งแสดงบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความต้องการของครัวเรือนที่ชัดเจน

➤ การให้ความรู้ในการสร้างรายได้และประโยชน์ในการออม เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความมั่นคงในการดำรงชีพในอนาคต

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรการออม เช่น สหกรณ์ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

(2) พัฒนาตลาดเงิน ตลาดทุน เพื่อเป็นแหล่งระดมทุน และมีระบบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ โดย

➤ การส่งเสริมบริการทางการเงินให้แก่ประชาชนทุกระดับ โดยให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการธุรกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเสถียรภาพ รวมทั้งเป็นแหล่งทุนทางการเงินให้ภาคประชาชนระดับฐานราก

➤ การระดมทุนให้ภาคการผลิต ควรใช้แผนแม่บทการเงินและแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุนไทย เป็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้การวางแผนการพัฒนาตลาดตราสารในประเทศมีความชัดเจนมากขึ้น

➤ การพัฒนาศักยภาพสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ไม่ใช่ภาคธนาคาร เช่น กองทุนต่างๆ (กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ) โดยในการพิจารณาให้สินเชื่อ/การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ให้พิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ (feasibility) มากกว่าหลักประกัน เพื่อขยายโอกาสให้กับประชาชนทุกระดับ และ SMEs ให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และสามารถลดบทบาทการพึ่งพิงธนาคารพาณิชย์

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงการคลัง คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ และธนาคาร SMEs

(3) นโยบายการเงิน/อัตราแลกเปลี่ยนที่โปร่งใส โดย

» นโยบายการเงินต้องชัดเจน โปร่งใส เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของนโยบายได้

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง

1.3 **ทุนสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible capital)** โดย

(1) **ผลิตภัณฑ์ R&D และขับเคลื่อนนวัตกรรม**

» การสนับสนุนงานวิจัยสินค้าเกษตร โดยการนำวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์มาแปรรูปให้เหมาะสมกับการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม เพื่อส่งเสริมการใช้วัตถุดิบให้มีคุณค่าและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างรายได้สูงสุด

» การส่งเสริมให้ภาคเอกชนร่วมกับมหาวิทยาลัยวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการ

(2) **จัดตั้งและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้าน S&T รวมทั้งการวิจัยพื้นฐานและการให้บริการทางวิทยาศาสตร์ไปสู่ภูมิภาค**

» การพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs โดยร่วมมือกับภาคเอกชน มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัย ในระดับภูมิภาคในการวิจัย พัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

(3) **ส่งเสริมการต่อยอดภูมิปัญญา และความเป็นไทย**

» การให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมระดับท้องถิ่น ที่เน้นการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน จะเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถนำไปขยายผลและต่อยอดภายในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

» การดำเนินเศรษฐกิจควรมีการผสมผสานระหว่างเศรษฐกิจแบบตะวันตกและเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองซึ่งใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและความเป็นไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาไทยให้ทัดเทียมตะวันตก

(4) **ผลักดันให้มีการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาของคนไทย และการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์**

» การจัดตั้งหน่วยงานให้คำปรึกษาและจัดทำเอกสารการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร เป็นการอำนวยความสะดวกในการจดทะเบียนให้แก่ชาวบ้าน เพื่อให้การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนสามารถดำเนินการได้สะดวกและเร็วขึ้น

‣ การเจรจา FTA กับประเทศต่างๆ ซึ่งจะมีผลต่อทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ ต้องพิจารณาให้รอบคอบ ไม่ให้ประเทศต้องเสียประโยชน์ เนื่องจากจะมีผลผูกพันในอนาคต

(5) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างสรรค์

‣ การสนับสนุนให้มีการขยายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการให้ประชาชนที่มีความรู้หลากหลายสามารถสื่อสารและถ่ายทอด/แลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างสะดวกมากขึ้น เพื่อสร้างช่องทางและเปิดโอกาสในการพัฒนาการเรียนรู้

(6) การพัฒนาระบบบริหารด้าน S&T ให้มีเอกภาพทั้งระดับปฏิบัติและนโยบาย

‣ การพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควรพัฒนาให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

‣ ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงาน ควรให้มีการทำ human resource mapping ในเรื่อง skills และภูมิปัญญา/วัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันศึกษา/วิจัย กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเอกชน และภาคประชาชน

1.4 ทู่นแรงงาน

(1) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันของประเทศ โดย

‣ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของประเทศในทุกระดับ ให้เน้นจริยธรรมและคุณธรรม การเพิ่มศักยภาพและคุณภาพของคน มากกว่าเน้นปริมาณ

‣ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เนื่องจากเป็นการเริ่มต้นการหล่อหลอมทรัพยากรมนุษย์ที่ได้ผลและจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน สถาบันการศึกษา/วิจัย ภาคเอกชน และภาคประชาชน

(2) การอนุรักษ์ สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงาม และพัฒนาภูมิปัญญา โดย

‣ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญา/ความรู้ของประเทศ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้สามารถนำไปต่อยอดการพัฒนาต่อไป

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม กรมการพัฒนาชุมชน สถาบันการศึกษา/วิจัย ภาคเอกชน และภาคประชาชน

(3) การเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพ โดย

➤ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องเน้นการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกายให้มีความแข็งแรง เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวฯ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

(4) การเสริมสร้างความมั่นคงของชีวิตและสังคม โดย

➤ ในการบริหารจัดการแรงงานเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร ให้มีการจัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้อง และขึ้นทะเบียนความต้องการแรงงานของนายจ้างประกอบด้วย

ภาคีการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน

(5) การเตรียมความพร้อมแก่สังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ โดยมีภาคีการพัฒนา คือ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน

➤ การจัดตั้งธนาคารสมองในทุกตำบล เพื่อให้สามารถนำประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเป็น tacit knowledge ของผู้สูงอายุมาช่วยในการพัฒนาสังคมและชุมชน

2 บทบาทภาคีการพัฒนาในการเสริมสร้างทุน

2.1 ภาครัฐ

- ส่งเสริมบทบาทภาคีการมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดงบประมาณ โดยพิจารณาถึงความจำเป็นของท้องถิ่นเป็นหลัก แทนการกำหนดจากงบประมาณที่เคยได้รับ

- ปรับปรุงการบริหารจัดการของภาครัฐ โดยเจ้าหน้าที่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาร่วมกันจัดประชุมแต่ละหมู่บ้านพร้อมกันในวันเดียวกัน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน และลดค่าใช้จ่ายในการประชุม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดตั้งองค์กรอิสระทำหน้าที่กำกับดูแลในสาขาต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด

- กำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและเพิ่มผลิตภาพแรงงานของผู้ประกอบการ

2.2 ภาคประชาชน

- ส่งเสริมให้ประชาชน /เกษตรกร มีส่วนร่วมในการแปรรูปสินค้า เพื่อสร้างมูลค่า และคุณค่าให้สูงขึ้น เช่น การแปรรูปข้าว มะพร้าว การนํานมแพะมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์สบู่ สบู่ การผลิตผ้ามุสลิมให้มีเอกลักษณ์ใหม่ ๆ จากที่เคยผลิต
- ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและจัดสรรงบประมาณลงสู่ท้องถิ่น
- ให้มีองค์กรภาคประชาชนที่บริหารจัดการโดยตนเองเพื่อเกิดความรวดเร็วในการดำเนินการ โดยภาครัฐสนับสนุนด้านการเงิน และสามารถร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินขององค์กร
- ให้มีตัวแทนภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดราคาค่าสาธารณูปโภคของประเทศ

2.3 ภาคเอกชน

- ส่งเสริมให้เอกชนร่วมกับมหาวิทยาลัยในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการ
-